

УДК 811.111:378.147

Борщовецька В.Д.,  
Вакалюк Н.І.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПОЗААУДИТОРНОЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРІВ АГРАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ –ДІЛОВОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ–

*У статті розглядаються питання, пов'язані з організацією навчального процесу з ділової англійської мови в умовах кредитно-модульної рейтингової системи. Особливу увагу приділено організації самостійної роботи магістрів. Запропоновано номенклатуру завдань для самостійної роботи. Розроблено вимоги до проведення презентацій, виділено критерії оцінювання знань.*

*В статье рассматриваются вопросы, связанные с организацией учебного процесса по дисциплине «Деловой английский язык» в условиях кредитно-модульной рейтинговой системы. Особенное внимание уделяется организации самостоятельной работы магистров. Предложена номенклатура заданий для самостоятельной работы. Разработаны требования к проведению презентаций, выделены критерии оценивания знаний.*

*The article deals with the problems of syllables development of Business English in terms of ECTS. Special attention has been paid to students' self-studying. The content of assignments for self-study work has been suggested. Requirements to giving presentations have been developed. Assessment criteria have been highlighted.*

**Ключові слова:** позааудиторна самостійна робота, ділова англійська мова, реферування, презентація, критерії оцінювання.

Сучасні умови розширення зв'язків України із зарубіжними партнерами зумовлюють соціальне замовлення на підготовку висококваліфікованих фахівців у різних галузях сільського господарства, які були б здатними залучатися до співпраці зі своїми партнерами за кордоном. Водночас відбувається стрімкий розвиток освіти. Так, ВНЗ III та IV рівнів акредитації державного й приватного секторів почали здійснювати підготовку фахівців вищого рівня кваліфікації – магістрів. В Україні близько 20 ВНЗ готують магістрів із понад 25 аграрних спеціальностей. Вимоги, що ставляться до магістра як фахівця, значно вищі, ніж вимоги, що ставляться до спеціаліста, оскільки, відповідно до Закону України про вищу освіту (2004), магістр – це освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра або спеціаліста має здобути повну вищу освіту, спеціальні знання та вміння, достатні для виконання професійних завдань та обов'язків інноваційного характеру певного рівня професійної діяльності. Інноваційний характер професійної діяльності магістра свідчить про те, що такий фахівець повинен мати належну кваліфікацію з фаху і володіти іноземною мовою на максимально високому рівні,

який є міжнародно прийнятим для певної спеціальності. Водночас необхідно врахувати той факт, що під час вступу до магістратури студент уже завершив основний курс навчання ІМ. Отже, початковий рівень навчання ІМ у магістратурі повинен відповідати вимогам до рівня В2 (Незалежний користувач) за Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти (2003), оскільки, відповідно до Програми з англійської мови для професійного спілкування (2005), він є вихідним рівнем основного курсу навчання ІМ.

Робочим планом для студентів-магістрів передбачено вивчення дисципліни –Ділова англійська мова–, практична мета якої полягає у формуванні професійно-комунікативної компетенції у сферах ділового спілкування. Студенти мають оволодіти мовленням на рівні програмних вимог, а також бути здатними і готовими реалізувати одержану підготовку у майбутній практичній діяльності.

На навчання ділової англійської мови магістрів агрономічних спеціальностей відводиться 140 годин. Навчальний матеріал за такої кількості годин доцільно об'єднати у 4 модулі – по 2 модулі щосеместрово. До структури кожного модуля з ділової англійської мови входять такі складові:

Аудиторна робота студента	Позааудиторна самостійна робота студента	Модульна робота студента
---------------------------	--	--------------------------

Однією з основних організаційних форм навчання дисципліни –Ділова англійська мова– для студентів-магістрів є самостійна робота студентів, що зумовлено курсом України на вступ до єдиного європейського освітнього простору, реорганізацією вітчизняної освіти у світлі Болонського процесу, а також недостатньою кількістю аудиторних годин, відведених навчальною програмою для вивчення –Ділової англійської мови–.

Під **позааудиторною самостійною роботою студента** ми розуміємо таку форму організації та здійснення навчально-когнітивної діяльності студента під керівництвом викладача в позааудиторний час, передбачений навчальною програмою, яка є логічним продовженням аудиторної роботи і спрямована на вдосконалення вмінь іншомовного мовлення у сферах ділового спілкування.

Перед тим як почати характеристику особливостей самостійної роботи студентів, зазначимо, що в зарубіжній методичній науці вирізняють 5 видів самостійної роботи (СР), а саме: **solo work** (СР без посередньої допомоги викладача), **self-access work** (СР у навчальному ресурсному центрі), **autonomous learning** (СР з виключенням викладача з навчального процесу), **independent learning** (СР з матеріалами, відібраними й організованими викладачами), **self-directed learning** (СР з правом вирішувати, що робити, а чого не робити). У нашому дослідженні й професійній діяльності ми використовуємо self-access work (СР у навчальному ресурсному центрі) і надалі йтиметься

саме про цей вид СР. Самостійна робота студентів, як різновид позааудиторної роботи, є логічним продовженням аудиторної роботи, тому для самостійної роботи дається матеріал, що частково вивчається в аудиторному режимі, але потребує часу для більш ефективного засвоєння. Як матеріал застосовуються такі види робіт: 1) професійно орієнтоване читання наукових англомовних текстів; 2) підготовка та проведення презентацій студентами в мікрогрупах, що є частиною іспиту в Х семестрі (V курс). Доцільно пояснити пріоритетність відбору такого корпусу завдань для СР.

*По-перше*, згідно з освітньо-кваліфікаційною характеристикою магістра (2004) одним із провідних завдань його діяльності є проведення наукових досліджень. Крім того, науково-дослідна діяльність на рівні магістратури завершується написанням магістерських робіт, більшість яких надалі розвиваються в дисертаційні дослідження. У своїх дослідженнях магістрам необхідно використовувати наукову інформацію, що репрезентує сферу їхньої професійної діяльності, з інших джерел, у тому числі й іншомовних. Такі джерела подані фаховими виданнями, що містять наукові тексти. Цілями навчання магістрів професійно орієнтованого навчання (ПОЧ) наукових англомовних текстів є формування у них компетенції у ПОЧ наукових англомовних текстів для вилучення наукової інформації з тексту. Відповідно до Програми з англійської мови для професійного спілкування (2005) випускники магістратури аграрних ВНЗ мають володіти навичками та вміннями ПОЧ на рівні B2+ за Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти (2003).

Для самостійної роботи студентів ми обрали наукові англомовні статті, до яких відносять чотири жанри: експериментальна стаття, стаття-доповідь, оглядова стаття, стаття-аналіз.

Як контроль навчальних досягнень у процесі роботи зі статтями студенти укладають словник фахових термінів, складають план до прочитаного, пишуть реферат-резюме, здійснюють усне реферування статей. Як мовну опору для реферування пропонуємо такі алгоритми реферування:

1. Ця стаття присвячена...	1. This article deals with, is oriented to...
2. Мені хотілося підкреслити, що...	2. I would like to emphasize that...
3. У зв'язку з цим особливу увагу слід приділити...	3. In this connection particular importance should be attached to...
4. З урахуванням згаданої вище проблеми...	4. With regard to the problem mentioned...
5. Ці спостереження мають важливе значення в...	5. These observations are of great significance in...
6. Отже, я можу зробити	6. Thus I

висновок...	dare to conclude...
7. Ця стаття / уривок проаналізувала дані Європи...	7. This chapter / abstract has examined data for Europe...
8. Акцент зроблений на...	8. The emphasis has been placed on...
9. У результаті аналізу автора загалом відображає останні інтерпретації...	9. In the outcome, the author's analysis generally rejects the recent interpretations of...
10. Запропонувати деякі шляхи, які дозволяють переформулювати підходи більш переконливо...	10. It has been suggested some ways in which the approaches might be reformulated more persuasively...
11. У цій статті автор запропонував підхід, в якому акцент інноваційної діяльності змістився з... на...	11. In this article the author has mapped the way in which the focus of innovative activity has shifted from... to...

Оскільки значна кількість магістрів продовжить своє навчання в аспірантурі, то сформовані таким чином уміння в ПОЧ є підґрунтям для їх підготовки до складання кандидатського іспиту з англійської мови.

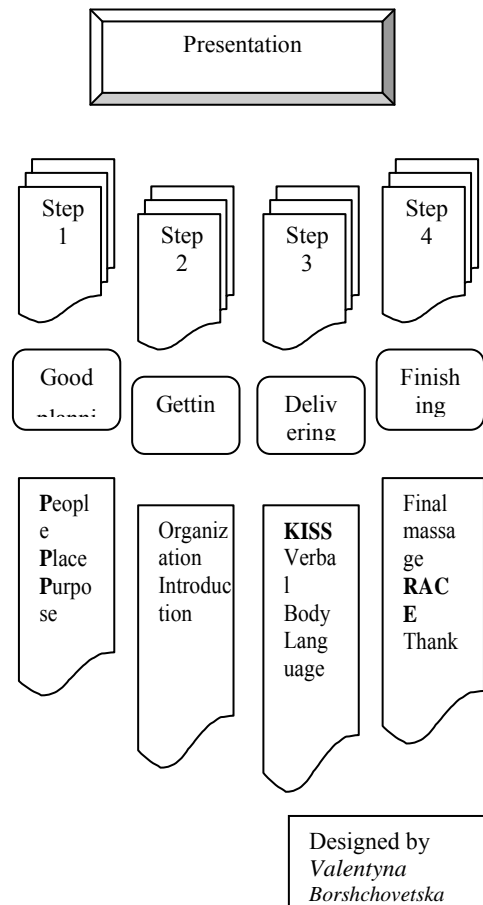


Рис. 1. Схема підготовки до проведення презентації

По-друге, специфіка навчання в магістратурі вимагає презентації власних наукових доробків (виступи на семінарах, наукових конференціях, у тому числі й міжнародних, захист наукових робіт).

У кінці X семестру студенти мають презентувати свій груповий проект у вигляді презентації із застосуванням зорових, аудіо- та відеоопор. Основними чинниками, що сприяють проведенню презентацій, є попереднє засвоєння мовного та мовленнєвого матеріалу з проведення презентацій в аудиторії, зразок презентації, проведеної в макрогрупі, підготовленої в аудиторному режимі, а також виробнича практика студентів.

Під час аудиторної роботи проведення презентації англійською мовою виноситься в окремий ЗМ і засвоюється за такими чотирма кроками, що зображено у вигляді рис. 1.

Такі вміння презентації, як уміння знаходити контакт з аудиторією, привернути увагу та втримати її протягом потрібного часу, донести потрібну інформацію та вплинути на аудиторію стануть важливим надбанням для подальшої професійної діяльності студентів-магістрів.

**Основними вимогами** до презентацій, підготовлених студентами в самостійному режимі, є:

- 3–4 студенти в мікрогрупі;
- тривалість звучання презентації – з розрахунку 5–7 хв на одного студента;
- проведення презентації в спеціально обладнаній комп'ютерній лабораторії;
- використання програми Power Point;
- залучення природних опор (технічних, аудитивних, зорових);
- наявність презентації на електронних носіях;
- наявність презентації в паперовому вигляді;
- дотримання вимог до спеціального мовного матеріалу;
- аналіз презентації викладачем та аудиторією, що проходить за схемою, зображеною на рис. 2:

### Evaluating a presentation

KISS stands for:

**K**eep  
**I**t  
**S**hort and  
**S**imple

RACE stands for:

**R**espond  
**A**nswer  
**C**heck  
**E**ncourage

На нашу думку, така організація самостійної роботи магістрів з «Ділової англійської мови» як структурного компонента навчального процесу з іноземних мов сприятиме ефективній підготовці

магістрів, майбутніх висококваліфікованих фахівців, здатних конкурувати на міжнародному ринку праці в умовах інтеграційних процесів.

УДК 792 (477.4)–48/19”

**Антошко М.О.**

### ТЕАТРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ЯК СКЛАДОВА В ЕВОЛЮЦІЇ ДУХОВНОСТІ ПОДІЛЛЯ

*У статті розглядається український театр кінця XIX – початку XX століття. Висвітлюється театральна діяльність таких видатних людей, як: М. Старицький, М. Кропивницький, П. Саксаганський, М. Садовський та ін.*

*В статье рассматривается украинский театр конца XIX – начала XX века. Освещается театральная деятельность таких выдающихся людей, как: М. Старицкий, М. Кропивницкий, П. Саксаганский, Н. Садовский и др.*

*The article dedicated Ukrainian Theatre the second half of the XIX century – first half XX century. In article lights up the theatres active outstanding people, for example: M. Staritsky, M. Kropivnitsky, P. Saksagansky, M. Sadovsky and etc.*

Український музичний театр – невід’ємна частина української культури. Протягом XVIII і XIX століть він виробив певні характерні ознаки й особливості, значна частина яких передалася жанру української національної опери, що з’явився у другій половині XIX століття. Тому, вивчаючи шлях становлення й розвитку української опери, неможливо залишити осторонь багату й різноманітну культуру українського музичного театру, що відіграла важливу роль у формуванні типових ознак української оперної творчості.

Високої художньої довершеності досягає український театр у другій половині XIX століття. Розвиток капіталізму в Росії та Україні, процес соціального розмежування в місті й у провінціях, боротьба революційно-демократичних сил суспільства проти нових, реакційних заходів царизму в Україні, спрямованих на те, щоб придушити будь-які прояви національної культури, – усе це призвело до того, що у творчості драматургів (П. Мирного, М. Старицького, М. Кропивницького, І. Карпенка-Карого) з’явилися народно-визвольні ідеї, а в театральній діяльності – високий громадський пафос.

Потреба в національному театрі саме в цей період була викликана зрілістю нації, духовними запитами народу, значенням, яку він надавав мистецтву в боротьбі за свої визвольні ідеали, у справі народної освіти і художньо-естетичного виховання.

Саме тому для українських діячів стає актуальним питання репертуару. Чим сучаснішим буде репертуар, тим більший інтерес викликатиме він у народного глядача, тим успішніше допомагатиме розв’язувати проблеми часу. Організація свого національного театру, заснованого на реалістичних принципах, з ідейно-художнім репертуаром для